

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Vaizdo konferencijos>Įrodymų rinkimas rengiant vaizdo konferencijas
Įrodymų rinkimas rengiant vaizdo konferencijas

Rumunija

1 Ar įrodymus galima rinkti naudojant vaizdo konferenciją, dalyvaujant prašančiosios valstybės narės teismui, ar juos gali tiesiogiai rinkti prašančiosios valstybės narės teismas? Jei taip, kokios atitinkamos nacionalinės procedūros ar kokie įstatymai šiuo atveju taikytini?

Taip. Šiuo atveju taikytinas Įstatymas Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose, konkrečiau jo 25 straipsnio 1 ir 3 dalyse ir 35 straipsnio 3 dalis.

Nurodyta Rumunijos teisminei institucijai gali nuspręsti taikyti specialią procedūrą, jeigu to prašo prašančioji teisminei institucijai, tik jeigu tai neprieštarauja Rumunijos teisei. Rumunijos teismas praneša prašančiajai teisminei institucijai apie teismo pavedimų procedūros datą ir vietą, be to, jis gali leisti dalyvauti užsienio teismų teisėjams. Pagal 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1206/2001 3 straipsnio 3 dalį Teisingumo ministerija vykdo pareigas, susijusias su sprendimais dėl prašymų, pateiktų pagal šio reglamento 17 straipsnį.

Vaizdo konferencija turėtų vykti dalyvaujant apylinkės teismo, turinčio jurisdikciją įrodymų rinkimo vietoje, teisėjui, prireikus padedamam vertėjo žodžiu. Šis teisėjas turi patikrinti numatomo apklausti asmens tapatybę ir užtikrinti, kad būtų laikomasi pagrindinių Rumunijos teisės principų.

2 Ar yra apribojimų dėl asmenų, kuriuos galima apklausti per vaizdo konferenciją, pavyzdžiui, ar taip galima apklausti tik liudytojus, o gal ir ekspertus arba bylos šalis?

Ne. Pagal teismo pavedimų procedūrą gali būti išklausomi liudytojai ar kiti asmenys (Įstatymo Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose 17 straipsnis).

Vis dėlto pagal Įstatymo Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose 26 straipsnio 2 dalį teismo pavedimų procedūrą galima atsisakyti vykdyti, jeigu asmuo, kurį numatoma apklausti, negali liudyti dėl tam tikrų Rumunijos teisėje nustatytų draudimų arba jeigu dokumentai, kuriuos reikia perduoti ar tirti, negali būti platinami.

Be to, pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 315, 316 ir 317 straipsnius kaip liudytojai negali būti apklausiami: giminaičiai arba sutuoktinio giminaičiai iki trečiojo giminystės laipsnio (įskaitytinai), sutuoktiniai, buvę sutuoktiniai, sužadėtiniai ar sugyventiniai, asmenys, kurių santykiai priešiški ar kurie yra konkrečiai suinteresuoti vienos iš šalių atžvilgiu, asmenys, paskelbti neveiksniūs, ir asmenys, nuteisti už melagingus parodymus. Tačiau šalys gali aiškiai arba numanomai susitarti, kad kaip liudytojai taip pat gali būti apklausiami: giminės ir sutuoktinio giminės iki trečiojo giminystės laipsnio (įskaitytinai), sutuoktiniai, buvę sutuoktiniai, sužadėtiniai ar sugyventiniai, asmenys, kurių santykiai priešiški ar kurie yra konkrečiai suinteresuoti vienos iš šalių atžvilgiu.

Teismo bylose dėl tėvystės nustatymo, santuokos nutraukimo ir kitų šeimos santykių gali būti apklausiami giminės ir sutuoktinio giminės iki trečiojo laipsnio (įskaitytinai), išskyrus palikuonis.

Nuo pareigos duoti parodymus atleidžiami šie asmenys:

1) dvasininkai, gydytojai, vaistininkai, advokatai, notarai, antstoliai, tarpininkai, akušerės ir slaugės, taip pat visi kiti specialistai, kurie pagal teisės aktus privalo užtikrinti konfidencialumą arba saugoti profesinę paslaptį, susijusią su faktinėmis aplinkybėmis, kurias jie sužinojo darbe arba versdamiesi savo profesine veikla, net jeigu ją jau nutraukė;

2) teisėjai, prokurorai ir valstybės pareigūnai, net jeigu jie jau nebeeina pareigų, dėl slaptų aplinkybių, apie kurias jie sužinojo eidami pareigas;

3) asmenys, kuriems ar kurių giminaičiams ar jų sutuoktinio giminaičiams iki trečiojo giminystės laipsnio (įskaitytinai), sutuoktiniams, buvusiams sutuoktiniams, sužadėtiniams ar sugyventiniams gali kilti baudžiamosios sankcijos ar viešo pasmerkimo grėsmė.

Šie asmenys, išskyrus dvasininkus, vis dėlto gali duoti parodymus, jeigu šalis, suinteresuota šios paslapties išsaugojimu, atleidžia juos nuo konfidencialumo ar profesinės paslapties pareigos, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose numatyta kitaip. Teisėjai, prokurorai ir valstybės pareigūnai taip pat gali duoti parodymus, jeigu institucija, kuriai jie dirba ar dirbo, dėl to duoda sutikimą.

3 Kokie apribojimai taikomi (jei taikomi) įrodymams, kurie gali būti renkami naudojant vaizdo konferenciją?

Jokių apribojimų nėra. Pagal Įstatymo Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose 17 straipsnį per teismo pavedimų procedūrą galima išklausti liudytojus ar kitus dalyvaujančius asmenis, gauti dokumentus, parengti eksperto išvadą, taip pat atlikti tyrimą ar gauti kitus būtinius dokumentus ar informaciją konkrečiai bylai išspręsti.

4 Ar taikoma apribojimų dėl to, kur apklausti asmenį per vaizdo konferenciją, t. y. ar tai turi vykti teisme?

Jokių apribojimų nėra. Vis dėlto pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 16 straipsnį, 261 straipsnio 1 dalį ir 314 straipsnį įrodymus gauna bylą nagrinėjantis teismas. Jeigu dėl objektyvių priežasčių įrodymus galima gauti tik už teismo buveinės vietos ribų, taikant teismo pavedimų procedūrą įrodymus gali rinkti to paties ar net žemesnio lygmens teismas, jeigu toje vietovėje nėra to paties lygmens teismo. Teismas, kuriam tai patikėta pagal teismo pavedimų procedūrą, renka įrodymus dalyvaujant šalims arba netgi joms nedalyvaujant, jeigu jos buvo teisėtai pašauktos į teismą, ir kalbant apie procedūrą, kuria reikia vadovautis, jis atlieka tokias pat pareigas kaip ir besikreipiantis teismas. Jeigu liudytojas dėl ligos ar kitos rimtos kliūties negali dalyvauti teisme, jis gali būti išklaustas savo buvimo vietoje, tačiau būtina taikyti šalių šaukimo į teismą procedūrą.

5 Ar leidžiama įrašyti apklausas per vaizdo konferenciją, ir, jei taip, ar yra atitinkama įranga?

Taip, tai yra leidžiama pagal Įstatymo Nr. 304/2004 dėl teismų veiklos organizavimo (nauja redakcija) 13 straipsnį.

6 Kokia kalba turi vykti apklausa: a) kai prašymai pateikiami pagal 10–12 straipsnius ir b) kai įrodymai renkami tiesiogiai pagal 17 straipsnį?

a) rumunų kalba;

b) rumunų kalba, nes prašomasis Rumunijos teismas turėtų surašyti apklausos protokolą, kuriame nurodoma apklausos data ir apklausos vieta, apklausto asmens tapatybė, informacija apie priesaikos davimą, apklausos techninės sąlygos ir kt.

7 Jei reikalingi vertėjai žodžiu, kas atsakingas už jų parūpinimą abiejų rūšių apklausoms ir kur jie turi būti?

Prašantysis teismas yra atsakingas už vertėjų žodžiu suteikimą pagal Įstatymo Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose 27 straipsnį. Prireikus prašomasis Rumunijos teismas gali padėti surasti vertėją žodžiu iš Rumunijos, pateikdamas prašančiajam teismui vertėjų žodžiu sąrašą.

8 Kokia tvarka taikoma pasirengimui apklausai ir pranešimui apklaustinam asmeniui apie apklausos laiką ir vietą? Kiek laiko reikia apklausos datai nustatyti, kad asmeniui galėtų būti pranešta prieš pakankamai laiko?

Bent vienas mėnuo ir ne ilgiau kaip trys mėnesiai.

Šiuo atveju taikytinas Įstatymas Nr. 189/2003 dėl tarptautinės teisinės pagalbos civilinėse ir komercinėse bylose, konkrečiai jo 25 straipsnio 3 dalis. Rumunijos teismas praneša prašančiajai teisminei institucijai apie teismo pavedimų procedūros datą ir laiką. Pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 261 straipsnio 4 dalį teismas, kuriam tai patikėta pagal teismo pavedimų procedūrą, renka įrodymus dalyvaujant šalims arba net joms nedalyvaujant, jeigu jos teisėtai pašauktos į teismą, ir, kalbant apie procedūrą, kuria reikia vadovautis, turi tas pačias pareigas kaip ir besikreipiantis teismas.

Tačiau kadangi santykiuose su užsienio įstaigomis yra taikomos dvi procedūros (pranešimo procedūra renkant įrodymus), manome, kad praktiškai laikotarpis turėtų būti bent vienas mėnuo ir ne ilgiau kaip 3 mėnesiai, laikantis esamų nuostatų dėl:

– 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse („dokumentų įteikimas“) ir panaikinančiame Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 numatyto prašymo įteikti dokumentus vykdymo, t. y. reikėtų numatyti bent 1 mėnesio terminą, kuris yra būtinas siekiant faktiškai įvykdyti prašymą įteikti dokumentus paštu kartu su gavimo patvirtinimu;

– prašančiojo teismo pareigų tenkinti prašomojo teismo prašymus dėl papildomos informacijos teikimo arba išankstinio mokėjimo ar užstato sumokėjimo ir pan., kaip nurodyta 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose.

Priežastys būtų susijusios su laiku, skirtu korespondencijos su prašančiuoju teismu ar liudytoju vertimui, ir laiku, skirtu laiškamams siųsti į užsienį, dideliu darbo krūviu, o ne vien su vaizdo konferencijos grafiku.

9 Kokios išlaidos patiriamos dėl vaizdo konferencijų naudojimo ir kaip jos apmokėtinos?

Išlaidų neįmanoma apskaičiuoti, nes jos skiriasi atsižvelgiant į laiką ir valstybę. Jos turėtų būti sumokamos banko pavedimu į apeliacinio teismo kaip antrinės leidimą suteikiančios įstaigos sąskaitą arba į apylinkės teismo kaip trečiosios leidimą suteikiančios įstaigos sąskaitą. Prašomojo Rumunijos teismo išlaidas, patirtas dėl vaizdo ryšio, jo užtikrinimo prašančiojoje valstybėje, užmokesčio vertėjams žodžiu ir išmokų liudytojams bei ekspertams, taip pat išlaidų, patirtų dėl kelionės į prašomąją valstybę, kompensuoja prašantysis užsienio valstybės teismas.

10 Kokie reikalavimai taikomi (jei taikomi) siekiant užtikrinti, kad prašančiojo teismo tiesiogiai apklaustinam asmeniui būtų pranešta, kad apklausa vykdoma savanoriškai?

Asmuo, kuris turi būti apklaustas, taip pat turėtų būti šaukiamas į teismą pagal naujojo Rumunijos civilinio proceso kodekso nuostatas. Šiam asmeniui prašomojo Rumunijos teismo siunčiamame šaukime reikėtų pranešti, kad dalyvavimas teismo posėdyje yra savanoriškas, priimant sprendimą, kuriuo prašantysis teismas patvirtina įrodymų rinkimą, ar bet kuriuo kitu dokumentu.

Pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 261 straipsnio 4 dalį teismas, kuriam tai yra pavesta pagal teismo pavedimų procedūrą, renka įrodymus dalyvaujant šalims arba joms net nedalyvaujant, jeigu jos yra teisėtai pašauktos į teismą, ir kalbant apie procedūrą, kuria reikia vadovautis, jam tenka tos pačios pareigos kaip ir besikreipiančiam teismui.

11 Kokia tvarka tikrinama apklaustino asmens tapatybė?

Pagal naujojo Civilinio proceso kodekso 318 straipsnį, prieš išklausdamas parodymus, pirmininkas paprašo liudytojo nurodyti savo vardą, pavardę, profesiją, nuolatinę gyvenamąją vietą ir amžių, ar jis yra vienos iš šalių ar jos sutuoktinio giminaitis ir kokio laipsnio giminytės ryšiai juos sieja, ir ar jis nėra priklausomas nuo vienos iš šalių. Tada pirmininkas atkreipia liudytojų dėmesį į pareigą duoti priesaiką ir jos reikšmę.

12 Kokie reikalavimai taikomi priesaikoms ir kokią informaciją turi pateikti prašantysis teismas, jei tiesiogiai renkant įrodymus pagal 17 straipsnį reikalinga priesaika?

Pagal naujojo Rumunijos civilinio proceso kodekso 319 ir 320 straipsnius prieš išklausant liudytoją jis duoda tokią priesaiką: „Prisiekiu sakyti tiesą ir nieko nenutylėti. Tepadedu man Dievas!“.

Liudytojas duoda šią priesaiką uždėjęs ranką ant kryžiaus arba Biblijos. Kalbant apie Dievo paminėjimą priesaikos tekste, ši dalis gali būti keičiama atsižvelgiant į liudytojo religinius įsitikinimus. Minėtos nuostatos netaikomos liudytojui, kurio religija nėra krikščionybė.

Jokio tikėjimo neišpažįstantis liudytojas duoda tokią priesaiką: „Savo garbe ir sąžine prisiekiu sakyti tiesą ir nieko nenutylėti“.

Liudytojai, kurie dėl sąžinės ar tikėjimo neduoda priesaikos, ištaria teismui tokius žodžius: „Įsipareigoju sakyti tiesą ir nieko nenutylėti“.

Nebyliai ir kurtieji duoda priesaiką transkribuodami priesaikos tekstą ir pasirašydami jį, klausos negalią turintys asmenys ištaria priesaiką, o kurčnebyliai duoda priesaiką gestų kalba, padedami vertėjo.

Po to, kai liudytojas duoda priesaiką, pirmininkas atkreipia jo dėmesį į tai, kad, nesakydamas tiesos, jis daro nusikaltimą – duoda melagingus parodymus. Visa tai pažymima rašytiniame pareiškime.

Vaikai iki 14 metų, negebantys teismo posėdžio metu priimti sprendimų, gali būti išklausti neprisiekę ir dėl to jiems nedraudžiama būti išklaustytiems, tačiau teismas atkreipia jų dėmesį į tai, kad jie turėtų sakyti tiesą, ir vertindamas jų parodymus atsižvelgia į ypatingą jų padėtį.

13 Kokios priemonės taikomos užtikrinant, kad vaizdo konferencijos vietoje būtų kontaktinis asmuo, su kuriuo prašantysis teismas galėtų palaikyti ryšius, ir asmuo, su kuriuo būtų galima susisiekti apklausos dieną dėl vaizdo konferencijos įrenginių eksploatavimo ir spręsti kilusias technines problemas?

Kontaktiniai asmenys gali būti apeliacinių teismų IT specialistai, teismo raštinės darbuotojas arba teisėjas. Maždaug 144 iš 244 teismų yra vaizdo konferencijos įranga. Kiekviename iš šių 144 teismų yra 2 vaizdo konferencijos įrangos komplektai.

14 Kokią papildomą informaciją turi (jei turi) pateikti prašantysis teismas?

Paskutinis naujiniimas: 31/05/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.